

00/18

Majetek státu a prostředky státního rozpočtu související s realizací státní informační politiky ve státní správě

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2000 pod číslem 00/18. Kontrolní akci řídil člen NKÚ Ing. Alexandr Růžek, kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ JUDr. Eliška Kadaňová.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s majetkem státu a prostředky státního rozpočtu při budování a rozvíjení informačních systémů ve státní správě.

Kontrolu provedly skupiny kontrolujících NKÚ z odboru dopravy, průmyslu a hospodářství, odboru státního rozpočtu, odboru sociálních věcí, školství a kultury a územních odborů střední Čechy, severozápadní Čechy, západní Čechy, jižní Čechy, severovýchodní Čechy, jižní Morava a severní Morava v době od května do listopadu 2000.

Kontrolovanými osobami byly:

Ministerstvo financí, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo kultury, Úřad pro státní informační systém, Okresní úřad Praha-východ, Okresní úřad Kladno, Okresní úřad Příbram, Okresní úřad Teplice, Okresní úřad Plzeň-jih, Okresní úřad Plzeň-sever, Okresní úřad České Budějovice, Okresní úřad Český Krumlov, Okresní úřad Tábor, Okresní úřad Jindřichův Hradec, Okresní úřad Hradec Králové, Okresní úřad Ústí nad Orlicí, Okresní úřad Třebíč, Okresní úřad Jihlava, Okresní úřad Frýdek-Místek a Okresní úřad Karviná.

Kontrolovaným obdobím byl rok 1999, první pololetí roku 2000 a v případě věcných souvislostí i roky předchozí.

Námítky proti kontrolnímu protokolu podalo pět kontrolovaných osob; námítky byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutím o námitkách. Odvolání proti rozhodnutí o námitkách podalo Ministerstvo financí, Okresní úřad Frýdek-Místek a Okresní úřad Ústí nad Orlicí. Odvolání byla vypořádána usneseními Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém VI. zasedání, konaném dne 19. března 2001,

s c h v á l i l o usnesením č. 9/VI/2001
k o n t r o l n í z á v ě r v t o m t o z n ě n í:

I. Úvod

V České republice se využití počítačových technologií pro rozvoj informačních a komunikačních systémů začalo výrazněji prosazovat počátkem 90. let. Do roku 1996 byla provedena řada dílčích kroků ve snaze sjedno-

covat postup při budování státního informačního systému. V roce 1995 byl usnesením vlády schválen projekt výstavby státního informačního systému České republiky. Následně bylo rozhodnuto o vzniku ústředního orgánu státní správy s působností ve věcech státního informačního systému. Koncem roku 1996 vznikl Úřad pro státní informační systém (dále jen „ÚSIS“), avšak zákon, který by vymezil konkrétní práva a povinnosti tohoto úřadu, přijat nebyl a ÚSIS očekávanou roli nenaplnil. V říjnu 1998 si vláda ČR jako svůj poradní orgán zřídila Radu vlády České republiky pro státní informační politiku (dále jen „Rada“), kde jsou na úrovni náměstků zastoupena všechna ministerstva, vybrané ústřední orgány státní správy (Český statistický úřad, Český úřad zeměměřický a katastrální, ÚSIS) a Úřad vlády.

Koncepce centralizovaného informačního systému státu byla postupně překonávána a nově koncipovaná státní informační politika (dále jen „SIP“), schválená usnesením vlády ze dne 31. 5. 1999 č. 525, k návrhu státní informační politiky, měla postavit základy pro budování informačních systémů veřejné správy (dále jen „ISVS“).

Vláda na základě návrhů Rady k realizaci SIP postupně stanovovala úkoly a termíny jejich plnění. V období od října 1998 do června 2000 k tomu přijala 14 usnesení, ve kterých spektrum uložených úkolů bylo velmi široké a různorodé. Tato usnesení obsahovala úkoly:

- věcného charakteru, například realizace systému Centrální evidence dotací z rozpočtu, přijetí zákona o základních registrech včetně vytvoření a zabezpečení základních registrů či využití geografických informačních systémů,
- charakteru standardizace informačního prostředí či vytváření realizačních podmínek, například pro využití elektronického podpisu,
- metodického charakteru, například vypracování zásad kontroly účinnosti vzdělávacích aktivit v oblasti SIP ve státní správě,
- formální, například seznámení obcí a měst se SIP.

Významným mezníkem realizace SIP se stalo přijetí usnesení vlády ze dne 31. 5. 2000 č. 527, o Akčním plánu realizace státní informační politiky pro období do konce roku 2002. Konkrétní úkoly z dřívějších usnesení vlády byly tímto dokumentem převedeny do nově formulovaných programů a byly stanoveny nové (pozdější) termíny realizace.

V září 2000 byl na návrh vlády přijat zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. Tento zákon stanovil práva a povinnosti ve vztahu k vytváření, užívání, provozu a rozvoji informačních systémů veřejné správy, zrušil ÚSIS a zároveň stanovil, že jeho působnost pře-

chází na nový orgán, a to na Úřad pro veřejné informační systémy. Ten byl zřízen jako ústřední správní úřad pro vytváření a rozvoj ISVS.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

Realizace SIP zahrnovala více než 300 úkolů vycházejících z přijatých usnesení vlády. V rámci této kontrolní akce bylo sledováno plnění 105 z nich z hlediska hospodárného využití vynaložených prostředků státního rozpočtu a řádného hospodaření se státním majetkem, včetně dodržování postupu podle zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, v platném znění (všechny ceny zmiňované v souvislosti s tímto zákonem jsou uvedeny bez DPH). V době zahájení kontroly byly u sledovaných úkolů termíny stanoveny jako průběžné, popř. byl termín plnění stanoven do konce roku 2000. Schválením Akčního plánu realizace SIP pro období do konce roku 2002 (dále jen „Akční plán“) byla většina těchto termínů posunuta, například:

- úkoly týkající se řešení základních územních registrů, legislativního zajištění jejich správy, určení datových rozhraní a otázek sdílení dat těchto registrů (původní termín do konce června 2000) byly schváleným Akčním plánem formulovány jako vytvoření základního registru územní identifikace cestou sjednocení existujících datových zdrojů a jeho využití pro potřeby veřejné správy a veřejnosti, s termínem plnění do konce roku 2002;
- termín plnění úkolů týkajících se problematiky tzv. metainformačního systému o ISVS (původní termín do konce roku 2000) byl stanoven do konce roku 2002;
- termín plnění úkolů týkajících se problematiky řešení bezpečnostní politiky ISVS (původní termín do konce roku 2000) byl stanoven do konce roku 2002;
- otázky týkající se řešení referenčního sdíleného a bezpečného rozhraní (původní termín do konce roku 2000) mají realizační termín do konce března 2002.

V kontrolovaném období byly úkoly stanovené v rámci SIP plněny v legislativní oblasti (zákon o ochraně osobních údajů, zákon o elektronickém podpisu, zákon o ISVS), řešeny byly i úkoly při zabezpečení jednotného přístupu k informacím týkajícím se veřejné správy – tzv. portál státní správy – a při tvorbě standardů. Ve většině oblastí však došlo k odkladu plnění v průměru o jeden rok.

Uvedené množství úkolů vytvořilo celkově nepřehlednou situaci, v níž se ztrácel smysl SIP a formalizovalo se úsilí o její realizaci. Plnění úkolů provázely nejasné kompetence (problematika základních registrů), nezávazné termíny, nesprávný odhad náročnosti cílů a neprovázanost s možnostmi státního rozpočtu. O nedobřím

stavu v této oblasti vypovídá rovněž hodnocení Rady ze zasedání v dubnu 2000, které mimo jiné konstatuje, že „zatím neexistují informační politiky resortů, bezpečnostní politiky resortů, není ujasněno postavení útvarů informatiky na resortech“.

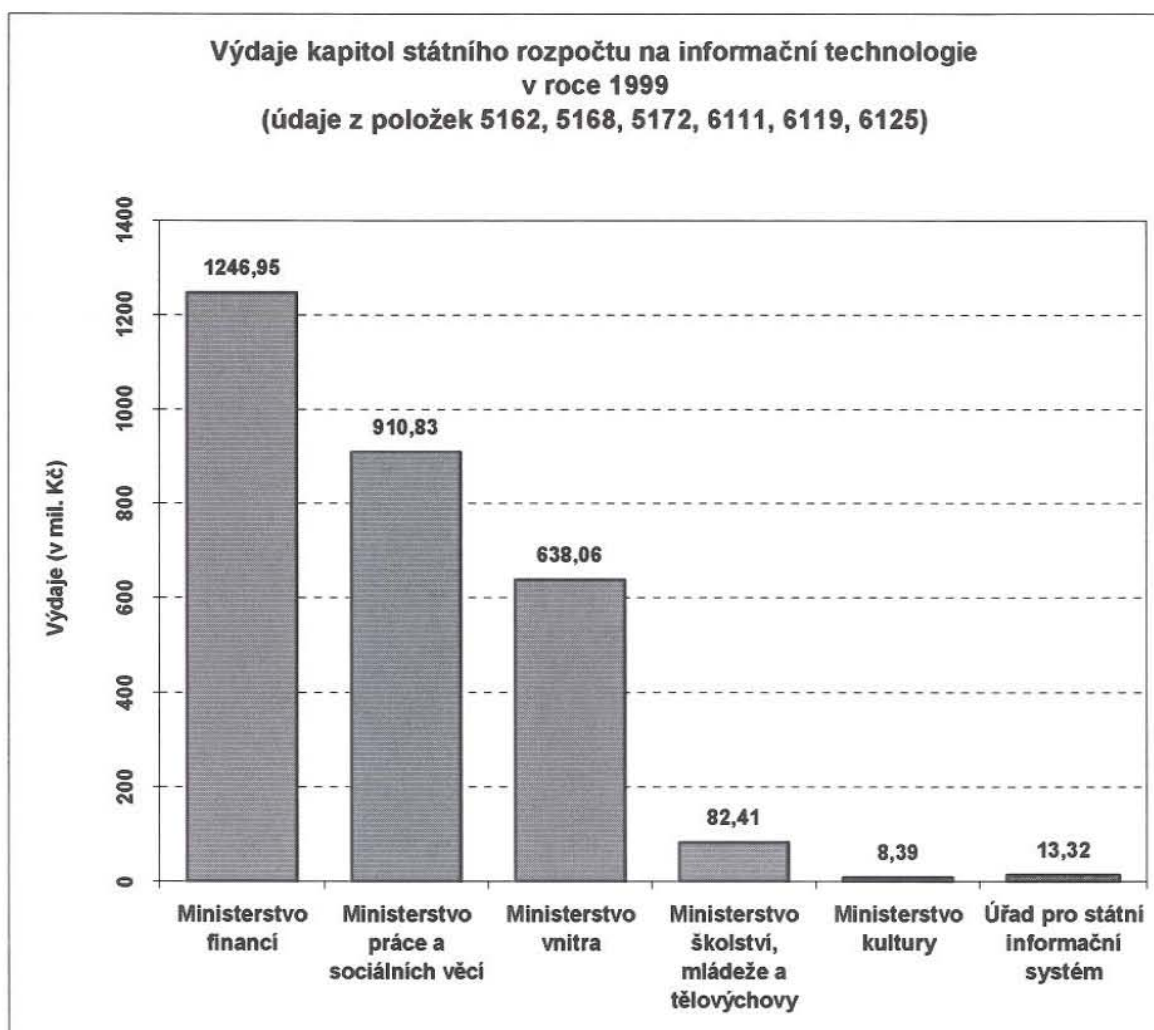
1. Financování realizace SIP

Z materiálů Rady vyplývá, že celková výše prostředků státního rozpočtu ročně vynakládaných na pořízení a rozvoj informačních a komunikačních technologií se podle údajů státních orgánů pohybovala od roku 1997 v rozpětí od 5,3 mld. Kč do 7,5 mld. Kč.

Koncepce SIP schválená v roce 1999 zavázala ústřední orgány státní správy postupovat při financování výstavby nadresortních a meziresortních ISVS podle Pravidel pro financování výstavby ISVS (dále jen „Pravidla“). Ta upravují věcný obsah žádostí o účast státního rozpočtu na financování nadresortních a meziresortních projektových a programových záměrů, nejsou však jimi dotčena práva a povinnosti Ministerstva financí vyplývající z § 9 zákona č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky), kterým je ministr financí odpovědný za správu a vynakládání prostředků z rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa. Pravidla a na jejich základě připravené návrhy záměrů předané Ministerstvu financí Radou měla plně nahradit proceduru věcného projednání a posouzení účelu vynaložení finančních prostředků ze strany Ministerstva financí podle Zásad pro poskytování a čerpání prostředků státního rozpočtu určených na pořizování, technická zhodnocení, opravy a udržování investičního majetku, uveřejněných ve Finančním zpravodaji č. 12/1998 (dále jen „Zásady MF“). MF pak již nemělo návrhy záměrů posuzovat po věcné stránce, ale pouze z hlediska hospodárnosti a finančních možností státního rozpočtu.

Státním orgánům není stanovena povinnost vést analytickou evidenci umožňující přesné sledování výdajů na realizaci SIP. O celkových výdajích rozpočtových kapitol na informační technologie lze získat pouze kvalifikované odhady. Odborná pracovní skupina Rady v rámci plnění úkolu SIP „Optimalizace metodiky evidence výdajů na informatiku ze státního rozpočtu“ získala od ústředních orgánů státní správy údaje o výdajích na informační technologie z vybraných položek rozpočtové skladby a zpracovala na jejich základě přehled za rok 1999. V přehledu nejsou zahrnuty například výdaje na vzdělávání pracovníků, pořizování odborné literatury a finanční leasing.

Graf č. 1 (viz následující strana) znázorňuje výdaje kontrolovaných osob v roce 1999 podle údajů převzatých z přehledu Odborné pracovní skupiny Rady.

Kontrolou bylo zjištěno, že kontrolované osoby nepřihlásily k projednání a schválení v Radě žádné projekty nadresortního či meziresortního charakteru, přestože takové projekty byly realizovány, například:

- Ministerstvo financí (dále jen „MF“) řešilo projekt přístupu ke svým datovým zdrojům (tzv. GovBone), spadající věcně pod úkol SIP „Zajišťovat komunikační infrastrukturu orgánů státní správy a samosprávy“, a financovalo jej nikoli podle Pravidel, ale podle Zásad MF;
- Ministerstvo kultury (dále jen „MK“) zajišťovalo ve spolupráci s ÚSIS projekt „Veřejné informační služby knihoven“, spadající věcně do oblasti rozvoje veřejných informačních služeb. MK projekt financovalo z vlastního rozpočtu z účelově přidělených prostředků z rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa; postupovalo přitom podle Zásad MF, nikoli podle Pravidel;
- Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) řešilo ve spolupráci s Ministerstvem vnitra (dále jen „MV“) a dalšími ústředními orgány problematiku registru obyvatel a základního územně identifikačního registru. Uvedenou problematiku řešilo i v rámci expertní skupiny Rady pro základní registry. Schvalování a financování projektů (Registr obyvatel, Elektronické

identifikátory) bylo prováděno v souladu se Zásadami MF, nikoli podle Pravidel.

Součinnost ústředních orgánů a ÚSIS nebyla v kontrolovaném období dostatečná k tomu, aby Pravidla začala být používána.

V roce 1999 nebylo dosaženo shody mezi Radou a MF při rozhodování o použití finančních prostředků z rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa určených na informatiku. V roce 2000 MF trvalo na postupu podle Zásad pro financování programů z prostředků státního rozpočtu, fondů Evropské unie, fondů NATO a úvěrů se státní zárukou, uveřejněných ve Finančním zpravodaji č. 3/2000, neshodlo se však s ÚSIS na metodice přípravy projektů. Pro postup přípravy státního rozpočtu na rok 2001 MF nakonec určilo směrná čísla pro jednotlivé kapitoly státního rozpočtu.

ÚSIS v kontrolovaném období nepracoval na přípravě veřejně přístupné evidence finančních požadavků na vytváření, rozvoj a provoz informačních systémů financovaných ze státního rozpočtu (termín uvedení do užívání byl v Koncepti budování ISVS stanoven do konce roku 2000).

2. Organizační zabezpečení realizace SIP

Návrhy řešení základních úkolů SIP vypracovávaly tzv. expertní skupiny, které Odborná pracovní skupina Rady vlády pro státní informační politiku k tomuto účelu zřizovala. Organizační struktura, v níž ÚSIS byl v pozici sekretariátu poradního orgánu vlády – Rady – a jím jmenované Odborné pracovní skupiny Rady, postavila ÚSIS do pozice administrativního orgánu, zatímco koncepční, strategická a exekutivní jednání a rozhodnutí v oblasti SIP byla prováděna zmíněnými poradními orgány.

Ministerstva vybuďovala významné kapacity informačních a komunikačních systémů využitelné při řešení úkolů SIP, nebyla však připravena na zabezpečení správy a následné technické a provozní péče u budovaných informačních systémů v rozsahu celé státní správy. Na druhé straně ani ÚSIS, ani Rada nevytvořily podmínky k využití již vybudované informační a komunikační kapacity ministerstev k efektivnějšímu naplňování úkolů SIP. Příkladem této situace je nesplněné usnesení vlády ze dne 12. 11. 1997 č. 708, k výstavbě zdokonaleného informačního systému katastru nemovitostí. Nepodařilo se zajistit využití komunikační sítě MF FInet pro výstavbu tohoto informačního systému, MF nepřeneslo následně tuto meziresortní problematiku do Rady, stejně jako ji k projednání v Radě nepřipravil ani ÚSIS.

Kontrolované osoby přistupovaly k řešení některých projektů, které svým významem přesahovaly resortní charakter a obsahově náležely mezi úkoly SIP, izolovaně, bez vzájemné spolupráce a bez potřebné koordinace. V souvislosti s řešením komunikační infrastruktury například:

- MF budovalo od roku 1997 systém FInet-MAN (MAN – metropolitní síť), následně i společnou síť (tzv. GovBone), na tyto systémy vynaložilo nejméně 30 mil. Kč;
- MV v roce 1998 přijalo a částečně realizovalo formou pilotního projektu v okrese Třebíč koncepci komunikační oblasti pomocí tzv. vrstvy společných služeb, MV a Okresní úřad Třebíč na realizaci uvedeného pilotního projektu vynaložily cca 153 mil. Kč;
- ÚSIS, který byl nositelem tohoto úkolu SIP, řešení v roce 1999 teprve připravoval a zadal studii referenčního sdíleného a bezpečného rozhraní. Studie byla v oponentním řízení odmítnuta a v době ukončení kontroly nebylo přijato žádné rozhodnutí týkající se realizace komunikační infrastruktury veřejné správy.

Dalším příkladem nedostatečné koordinace, komplikující jinak užitečné a perspektivní řešení, bylo jednostranné rozhodnutí MF o uvolnění do internetové sítě části Administrativního registru ekonomických subjektů (dále jen „ARES“), obsahující data z registrů, jež jsou povinny zveřejňovat jiné státní orgány a které tyto orgány poskytovaly MF na základě dvoustranných smluv pro jeho potřebu.

Od roku 1993 měly okresní úřady k dispozici metodický materiál MV týkající se postavení a činnosti útvarů informatiky. Ty byly v souladu se vzorovou organi-

zační strukturou okresních úřadů zařazeny většinou do útvaru kanceláře přednosty. Schválením Koncepce budování ISVS vláda uložila MV povinnost připravit nejpozději k 30. 6. 2000 návrh změny postavení útvarů informatiky okresních úřadů a předložit okresním úřadům metodiku a postupy řízení tohoto útvaru. MV uvedenou povinnost k datu ukončení kontroly nespĺnilo.

V prosinci 1999 uzavřel ÚSIS smlouvu na zřízení a zabezpečení provozu monitorovacího centra (tzv. MONIS) v celkové hodnotě téměř 25 mil. Kč. Systém byl určen k centralizaci regionálních dat pořizovaných okresními úřady v souvislosti s řešením problematiky počítačového roku (Y2K) a byl koncipován také jako podpora krizového managementu na úrovni okresních úřadů. Od března 2000 není systém na centrální úrovni používán a spravován, okresní úřady data do MONIS nevkládají, a systém proto neposkytuje aktuální informace. Jeho další využití nebylo k datu ukončení kontroly v materiálech SIP plánováno.

3. Řešení problematiky základních registrů

Hlavním účelem vytvoření tzv. základních registrů je zejména soustředit datovou základnu veřejné správy tak, aby do registrů byly údaje vkládány jen jednou a pak již jen ověřovány. Každý registr by měl mít svého zákonného správce a vedení a využití registrů by mělo probíhat automatizovaně. Základní registry nejsou dosud definovány, v materiálech SIP se za ně považují registr obyvatel, registr ekonomických subjektů, registr nemovitostí a registr územní identifikace. Vytvoření a zprovoznění základních registrů, včetně jejich legislativního zabezpečení, je jedním ze základních úkolů budování ISVS, přičemž za výchozí je považováno řešení základního registru územní identifikace.

V kontrolovaném období působila expertní skupina Odborné pracovní skupiny Rady pro základní registry, jejíž činnost zajišťoval, obdobně jako pro Radu, ÚSIS. Ten zabezpečoval koordinaci činností a nákladů při vytváření základních registrů v rámci této Odborné pracovní skupiny nedostatečně. Například:

- Registr územní identifikace je vytvářen z adresního registru územních celků MPSV a registru obyvatel MV. Na projekt bylo v Akčním plánu rozpočtováno pro rok 2000 celkem 2,5 mil. Kč z prostředků rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladni správa, z toho pro MV 2 mil. Kč. Souběžně ÚSIS uzavřel v únoru 2000 smlouvu o dílo na „zpracování studie proveditelnosti koncepčního řešení územní identifikace a jejího vztahu zejména k základním registrům veřejné správy“, v celkovém objemu téměř 0,5 mil. Kč. Studie byla předána v červnu 2000. Gesce za projekt byla poté přenesena na Český úřad zeměměřický a katastrální.
- MF vyvíjí pro zabezpečení svých základních povinností od roku 1994 ARES. Problematikou ARES se Rada zabývala pouze v září 1999 s tím, že upozornila na nutnost udržení zákonného rámce veřejné prezentace dat, které jednotlivé resorty poskytují MF za jiným účelem.

Dále požádala MF o analogické zveřejňování jeho resortních dat, například údajů o hospodaření obcí. V této souvislosti je významná i skutečnost, že v rámci Akčního plánu bylo nositelem projektu registru ekonomických subjektů určeno Ministerstvo průmyslu a obchodu. K datu ukončení kontroly toto ministerstvo připravilo pouze projektový záměr základního registru ekonomických subjektů, MF souběžně pokračuje v rozvoji ARES, o čemž svědčí například i okolnost, že si smluvně zajistilo dílo „Příprava ARES na plnění funkce centrálního koordinačního registru“.

Původní termín pro zpracování věcného záměru zákona o základních registrech, kterým byl říjen 2000, byl posunut na konec roku 2001.

4. Realizace pilotních projektů

Schválená koncepce budování ISVS mj. ukládala ÚSIS povinnost zajišťovat efektivní využívání a financování pilotních projektů z oblasti ISVS.

Na základě návrhu úvodní studie „Veřejně přístupný informační systém životního prostředí“ ÚSIS uzavřel s Regionální knihovnou v Karviné smlouvu o dílo ve výši 100 tis. Kč na zpracování první části pilotního projektu na veřejně přístupný informační systém životního prostředí. Po zhotovení a předání díla ÚSIS v další spolupráci nepokračoval, což odůvodnil nedostatkem finančních prostředků. K dokončení celého projektu k datu ukončení kontrolní akce nedošlo, neboť ani Okresní úřad Karviná ve svém rozpočtu na realizaci tohoto pilotního projektu žádné finanční prostředky nevyčlenil.

Pilotní projekt „Využití rozvodů kabelové televize pro výměnu informací v rámci okresu“, který v kontextu s pilotním projektem „Intranet státní správy“ probíhal v okrese Ústí nad Orlicí, byl finančně zajištěn mj. i spoluprací Okresního úřadu Ústí nad Orlicí s ÚSIS, který uhradil v letech 1998 a 1999, kdy byly dokončeny první dvě etapy, téměř 360 tis. Kč. Další spolupráci ÚSIS přerušil a třetí etapa tohoto pilotního projektu nebyla dosud realizována.

V okrese Třebíč byl realizován projekt „Návrh a následná realizace projektů výstavby informačních systémů státní správy a samosprávy s přenesenou působností státní správy působících na území okresu Třebíč s možností aplikace obecných principů na další okresy“. V letech 1997 až 1999 byly v jeho rámci uzavřeny s dodavatelem smluvní vztahy v celkové výši peněžitého závazku 272,1 mil. Kč. MV převzalo nad tímto pilotním projektem gesci a zařadilo jej do investičního programu č. 314440, Komunikační služby územních orgánů. V roce 1998 MV poskytlo Okresnímu úřadu Třebíč účelovou státní dotaci ve výši 55,8 mil. Kč, v roce 1999 na tento pilotní projekt slíbenou státní dotaci již neposkytlo. Svůj postup zdůvodnilo nedostatkem finančních prostředků. Projekt byl v lednu 2000 zastaven. Celkové náklady činily k datu ukončení kontroly 152,6 mil. Kč, uhrazeno bylo 55,8 mil. Kč.

Prostředky státního rozpočtu vynaložené na realizaci pilotních projektů z oblasti budování ISVS nebyly vynakládány efektivně a postup zúčastněných ústředních orgánů státní správy nebyl koncepční. Základní pilotní projekty byly v průběhu kontrolovaného období zastaveny nebo ukončeny z důvodu nedostatku finančních prostředků, dosažené výsledky nebyly využity a do dalších koncepčních materiálů SIP se bezprostředně nepromítly.

5. Standardizace, komunikační infrastruktura, geografické informační systémy

ÚSIS zpracoval v prosinci 1999 „Standardy státního informačního systému České republiky“. Standardy nebyly schváleny vládou, nebyly projednány v Radě a nebyla ani stanovena povinnost zajistit jejich plnění.

ÚSIS uzavřel v září 2000 smlouvu na dodání díla „metametodika atestací jakosti produktů“, v kontrolovaném období však nezajistil potřebné standardy ISVS v rozsahu stanoveném Koncepcí budování ISVS. Například:

- nezačal práce na metodice stanovení shody s datovým rozhraním;
- zrušil již vyhlášenou výzvu více zájemcům o veřejnou zakázku k podání nabídky na zpracování návrhu bezpečnostního standardu ISVS s tím, že ustaví pracovní skupinu, jejímž úkolem bude připravit nové zadání pro zpracování bezpečnostního standardu.

6. Úkoly SIP stanovené kontrolovaným osobám

Úřad pro státní informační systém

ÚSIS byl zřízen jako ústřední orgán státní správy zákonem č. 272/1996 Sb., kterým se provádějí některá opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy České republiky a kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Tímto zákonem přešla na ÚSIS působnost Ministerstva hospodářství ve věcech státního informačního systému. Pro ÚSIS byla zřízena k datu 1. 11. 1996 samostatná rozpočtová kapitola.

Zřízením Rady začal ÚSIS plnit zároveň funkci sekretariátu Rady, jejíž činnost administrativně a organizačně zabezpečoval, a funkci sekretariátu Odborné pracovní skupiny Rady. Předseda ÚSIS byl zároveň i sekretářem Rady a předsedou Odborné pracovní skupiny Rady.

V rámci SIP byly pro ÚSIS stanoveny zejména tyto úkoly:

- příprava pravidel pro financování výstavby ISVS, standardizace těchto systémů a řešení bezpečnostní problematiky ISVS, spolupráce a koordinace v oblasti geografických informačních systémů a geoinformačních potřeb státní správy;
- příprava legislativního zázemí a koordinace tvorby tzv. základních registrů;

- zajištění tvorby komunikační infrastruktury, řešení referenčního sdíleného a bezpečného rozhraní;
- koordinace řešení problematiky elektronického obchodu;
- podpůrná činnost a spolupráce při řešení problematiky veřejných informačních služeb, řešení tzv. portálu státní správy;
- činnost v oblasti harmonizace legislativy České republiky s legislativou Evropské unie na poli informačních a komunikačních technologií, koordinace projektů SIP v rámci PHARE, zajišťování účasti odborných kapacit v orgánech Evropské unie.

ÚSIS se nepodařilo plnit zejména koordinační funkce při realizaci SIP. Kromě objektivních důvodů, spočívajících v neexistující zákonné úpravě konkrétních práv a povinností ÚSIS, byly příčinou tohoto stavu nedostatky v jeho činnosti. ÚSIS například:

- nezajistil, aby nadresortní a meziresortní informační systémy byly financovány v souladu s Pravidly pro financování ISVS schválenými Radou v březnu 1999, jak mu uložilo usnesení vlády z května 1999;
- uplatňoval standardy státního informačního systému pouze nepřímo, tj. bezplatným rozesláním publikací orgánům státní správy, pořádáním přednášek a seminářů a později i přípravou zákona o ISVS;
- nezajistil financování a efektivní využívání pilotních projektů z oblasti ISVS, jak mu ukládala Koncepce budování ISVS, schválená usnesením vlády v říjnu 1999;
- do konce roku 2000 nezajistil veřejně přístupnou evidenci požadavků na vytváření, rozvoj a provoz informačních systémů financovaných ze státního rozpočtu, jak mu uložila Koncepce budování ISVS;
- nevypracoval kvalifikované odhady objemu dat, frekvencí jejich přenosů, počtů připojovaných sítí a počítačů, provozních a funkčních síťových požadavků, provozních a servisních nároků. Nevypracoval ani návrh koordinace komunikační infrastruktury orgánů veřejné správy či případného zřízení účelové organizace pro poskytování společných služeb. Koncepce budování ISVS stanovila ÚSIS zmíněné úkoly s termínem plnění do konce června 2000;
- nesplnil úkol „zpracovat návrh pravidel využívání sítě Internet orgány veřejné správy především s ohledem na zajištění bezpečnosti vnitřních sítí“, uložený mu Koncepcí budování ISVS;
- nezajistil mezinárodní spolupráci v oblasti elektronického obchodu v rozsahu stanoveném v Návrhu základních opatření pro podporu elektronického obchodu v České republice, schváleném usnesením vlády v lednu 2000;
- nezajistil v rámci programu PHARE přípravu projektů na využití pomoci Evropské unie ve sféře elektronického obchodu v legislativní a technické oblasti. Jediný projekt „informační demokracie, elektronický obchod a výměna dat v rámci veřejné správy“, který ÚSIS navrhl k zařazení do krátkodobých priorit tzv. „přístupového partnerství“, neodpovídal požadavkům Evropské unie a nebyl přijat k následnému umístění do Národního programu PHARE.

Zadávání veřejných zakázek ÚSIS v období let 1998 a 1999 bylo prověřeno NKÚ v rámci kontrolní akce č. 99/36 – Hospodaření s majetkem státu a s prostředky státního rozpočtu kapitoly Úřad pro státní informační systém, kontrolní závěr byl publikován v částce 2 (z 28. 7. 2000) ročníku VIII Věstníku NKÚ.

Limit celkových výdajů na rok 1999 činil 140,3 mil. Kč, z toho na řešení problematiky počítačového roku 2000 (Y2K) bylo rozpočtováno 69,2 mil. Kč.

Ministerstvo financí

Nosnými agendami v oblasti informačních systémů MF jsou: Automatizovaný daňový informační systém, Registr daňových subjektů, Administrativní registr ekonomických subjektů, Automatizovaný rozpočtový informační systém a Centrální evidence dotací z rozpočtu. Vzhledem k rozsahu působnosti MF má budování jeho informačních systémů celoplošný charakter. Tomu také odpovídá složitá organizační struktura zabezpečení informačních a komunikačních technologií ministerstva.

Celkové pojetí a realizace výstavby informačního systému MF, které jsou v porovnání s ostatními orgány státní správy nadstandardní, umožňují ministerstvu kromě pokrytí vlastních potřeb resortu nabízet vybudovanou kapacitu i jiným úřadům. Tím se MF dostává v oblasti komunikační infrastruktury a přípravy prostředí pro koordinovaný a hospodárný rozvoj informačních a komunikačních technologií veřejné správy do předstihu vůči ostatním orgánům, a významně tak předurčuje některá koncepční a technologická řešení, jež jsou diskutována a připravována v Radě. Jedná se zejména o oblast zpřístupňování základních registrů, o elektronickou komunikaci v rámci veřejné správy a o řešení referenčního sdíleného a bezpečného rozhraní. Náklady na plnění investičních programů „Pořízení a technická obnova informačních a výpočetních systémů MF“ a „Výstavba celostátní komunikační sítě (WAN)“, které se zmíněných okruhů týkaly nejvíce, činily v roce 1999 cca 251 mil. Kč.

Při zadávání zakázek v oblasti informačních a komunikačních technologií MF:

- nejméně ve čtyřech případech nepostupovalo při uzavírání smluv na dodávky informačních a komunikačních technologií v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek a uzavřelo smlouvy bez vyhlášení obchodní veřejné soutěže. Ve zjištěných případech přitom výše peněžitých závazků výrazně překročily limit daný zákonem (v jednotlivých případech činil objem zakázek 43,6 mil. Kč, 18,8 mil. Kč, 9,6 mil. Kč a 7 mil. Kč);
- uzavíralo i desítky dodatků smluv, které věcně i rozsahem měnily původní zadání díla. Celkem bylo v oblasti informačních a komunikačních technologií v období roku 1999 a v 1. pololetí 2000 uzavřeno 79 smluv a 72 dodatků ke smlouvám uzavřeným například již v roce 1994. V některých případech bylo k jedné smlouvě uzavřeno více než 10 dodatků v průběhu několika let;

- vyzvalo jednoho zájemce k podání nabídky na veřejnou zakázku i v případech, kdy se nejednalo o specializovanou zakázku a dodavatelů bylo více nebo kdy se nejednalo o částečnou obnovu předmětu původní zakázky, při níž by změna dodavatele přinášela odlišné technické znaky nebo technickou neslučitelnost, popř. potíže při provozu a údržbě. Uvedeným způsobem ministerstvo postupovalo ve 29 případech z výše uvedených 72 dodatků;
- nevyzvalo více zájemců k podání nabídky i v případech, kdy předmět zakázky nepožíval ochrany autorského práva.

Celkové investiční a neinvestiční výdaje MF do oblasti informačních systémů v roce 1999 činily téměř 1,2 mld. Kč, z toho investiční výdaje na realizaci informačních a komunikačních technologií byly téměř 990 mil. Kč.

Ministerstvo vnitra

MV kromě vlastního rozvoje informačních systémů resortu mělo zajišťovat v rámci realizace SIP úkoly nadresortního a meziresortního charakteru, zejména:

- přípravu Národního Schengenského informačního systému k plnému napojení na centrum ve Štrasburku;
- spolupráci a součinnost s ostatními subjekty veřejné správy v oblasti geografických informačních systémů, včetně vybudování vzorového pracoviště geografických informačních systémů orgánů veřejné správy;
- spolupráci a součinnost s dalšími ústředními orgány v oblasti základních registrů;
- zpracování návrhu na zřízení ústředního personálního úřadu a ústředního vzdělávacího institutu;
- koordinaci a realizaci kurzů a školení k problematice počítačové a informační gramotnosti ve veřejné správě;
- vypracování kalkulačního vzorce pro výpočet finančních nákladů na vzdělávání a zásad kontroly účinnosti vzdělávacích aktivit ve veřejné správě;
- vypracování kritérií pro financování vzdělávání v problematice SIP v rámci veřejné správy;
- spolupráci s ostatními subjekty veřejné správy při řešení konkrétních otázek základních opatření na podporu rozvoje elektronického obchodu v České republice;
- realizaci potřebného vybavení v oblasti informačních a komunikačních technologií pro zahájení činnosti krajských úřadů.

V rámci realizace SIP mělo dále zajišťovat úkoly metodického a řídicího charakteru ve vztahu k okresním úřadům. Jednalo se například o úkoly:

- zabezpečení projektu „Reinženýring veřejné správy“ a uplatnění jeho výstupů v praxi, včetně spolupráce s dalšími ústředními orgány v oblasti metainformačních systémů veřejné správy;
- zabezpečení návrhu změny postavení útvarů informatiky na okresních úřadech a přípravy metodiky a postupů řízení těchto útvarů;

- součinnost s ostatními subjekty veřejné správy při řešení problematiky veřejných informačních systémů, včetně otázky realizovatelnosti tzv. kontaktních míst;
- podporu rozvoje centrálně garantovaných projektů na okresních úřadech (spisová služba, redistribuční registr obyvatel, evidence nemovitostí státu včetně evidence lesů);
- účast na řešení a využití pilotních projektů z oblasti ISVS realizovaných na okresních úřadech a ověření „internetizace“ vybraných procesů výkonu státní správy a samosprávy;
- vypracování metodiky bezpečných datových a informačních systémů – vzorové bezpečnostní směrnice pro okresní úřady.

MV nepodporovalo rozvoj centrálně garantovaných projektů informačních systémů na okresních úřadech. Například projekt „Spisová služba“, jehož první verze vznikla v říjnu 1993 a který je dále aktualizován s tím, že jde o nosný projekt informatizace okresních úřadů, byl v kontrolovaném období používán pouze na 12 okresních úřadech a magistrátech. Ze 16 okresních úřadů zařazených do této kontrolní akce pouze jeden okresní úřad v kontrolovaném období používal zmíněný informační systém a dva okresní úřady jej používaly pouze po určité době. Z vyjádření kontrolovaných okresních úřadů vyplývá, že informační systém „Spisová služba“ měl vzhledem k možnostem hardwaru, byl považován za organizace složitý a finančně nákladný a v posledních třech letech nebyla zabezpečována jeho centrální podpora.

MV v kontrolovaném období nespolupracovalo s ÚSIS v oblasti geografických informačních systémů a práci na standardizačních projektech se neúčastnilo. V roce 1994 zajistilo pro okresní úřady zpracování studie „Informační systém okresních úřadů – geografický subsystém okresního úřadu“, v roce 1997 ji aktualizovalo vydáním katalogu jednotně definovaných vrstev geografického informačního systému okresního úřadu. MV neprovádělo u okresních úřadů kontrolu a metodický dohled nad zaváděním tohoto projektu. V době ukončení kontroly byl zmíněný materiál pro okresní úřady základním metodickým materiálem pro řešení vedené problematiky.

MV nevypracovalo závazné pokyny ani další materiály ke sjednocení aktivit souvisejících s budováním ISVS na úrovni okresních úřadů. Úkoly SIP týkající se postavení a náplně činnosti útvarů informatiky v územních orgánech veřejné správy MV do doby ukončení kontroly nesplnilo. K řešení uvedené problematiky zřídilo pracovní týmy, jejichž činnost spočívala především v pořádání seminářů, porad a konzultací, bez přijímání závazných termínovaných úkolů a řešitelských povinností.

MV nemělo v době kontroly k dispozici dostatečné údaje o svých informačních a komunikačních technologiích nezbytné pro řízení a rozvoj informačních systémů (například o vybavení pracovních stanic softwarem,

o počtu uživatelských licencí, o počtu používaných druhů tiskáren). Více než polovina ze tří tisíc osobních počítačů ministerstva byla zastaralá, cca 40 % pracovních stanic nebylo připojeno k resortní intranetové síti. Uvedeným skutečnostem odpovídala i rozdílná úroveň softwarového vybavení.

Při zadávání veřejných zakázek MV v některých případech dělilo objednávky stejného nebo srovnatelného druhu od stejného dodavatele tak, aby výše jednotlivých peněžitých závazků nepřesahovaly limity stanovené pro vyžádání si nabídky alespoň od tří zájemců. Veřejné zakázky pak realizovalo přímým zadáním jednomu zájemci. Například:

- dodávku tonerů a cartridží do tiskáren, v celkovém finančním objemu cca 1,1 mil. Kč, rozdělilo na 11 zakázek uzavřených se stejnou firmou v období červen až listopad 1999;
- dodávku 31 kusů pevných disků do osobních počítačů, v celkové ceně 288 770 Kč, rozdělilo na tři zakázky uzavřené se stejnou firmou v říjnu 1999;
- zakázku v celkové výši peněžitého závazku 107 294 Kč rozdělilo na dvě zakázky uzavřené se stejnou obchodní společností v červnu a červenci 1999.

V některých případech MV porušilo zákon o zadávání veřejných zakázek tím, že vyzvalo jednoho zájemce k podání nabídky na veřejnou zakázku i tehdy, kdy se nejednalo o specializovanou zakázku a dodavatelů bylo více. Takto postupovalo například:

- při uzavření kupní smlouvy na dodávku 29 kusů terminálových serverů, v celkové výši peněžitého závazku 1,2 mil. Kč;
- při uzavření smlouvy na nákup 57 kusů směrovačů CISCO, v celkové výši cca 4,5 mil. Kč;
- při uzavření dvou kupních smluv na dodávku datových serverů Hewlett Packard, u nichž výše peněžitého závazku činila v prvním případě 2,9 mil. Kč a ve druhém případě 1,9 mil. Kč.

MV nevyhlásilo ve třech případech výzvu více zájemcům k podání nabídky i tehdy, kdy předmět zakázky nepožíval ochrany autorského práva a výše celkového peněžitého závazku převyšovaly 100 tis. Kč. MV nedoložilo, že dodavatelé jsou autorem softwaru, který požívá ochrany autorského zákona.

V roce 1999 vynaložilo MV na obnovu informačních a komunikačních technologií 135,1 mil. Kč.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

V resortu MPSV pracuje několik počítačových sítí různé výkonnostní úrovně, které jsou částečně komunikačně propojené. Sítě jsou vybaveny aplikacemi pro řízení úřadu, elektronickou poštou, informačními službami Internetu a Intranetu a službami pro výkon administrativy. MPSV se prací na realizaci SIP účastnilo od samého počátku. Základní teze rozvoje ISVS, které se staly východiskem pro vytvoření Koncepce budování ISVS,

vznikly ve spolupráci MPSV, MV a MF jako protiváha k původní koncepci centralizovaného státního informačního systému prosazované do roku 1998 ÚSIS. MPSV spolupracovalo i na vypracování Akčního plánu a účastnilo se prací v expertních skupinách Rady.

MPSV zapracovalo zásady Koncepce budování ISVS do materiálu „Resortní koordinace informatiky“. Úkoly integrace ISVS a přiblížení veřejné správy občanům byly realizovány průběžně zejména v oblasti státní sociální podpory. MPSV vytvořilo celostátní číselník adresních míst a je spolunositelem úkolu Akčního plánu vytvořit nový registr obyvatel, který bude sjednocovat evidenci adres a klientů státní sociální podpory s obdobnými údaji z evidence obyvatel MV.

Jedním z nejvýznamnějších informačních systémů MPSV je informační systém státní sociální podpory. Je budován od roku 1995 a v červenci 2000 zahrnoval pracoviště na okresních úřadech, včetně cca 380 kontaktních míst v celé republice. Informační systém státní sociální podpory vytvořila, dodala a spravuje obchodní firma na základě dvou rámcových smluv, které s ní MPSV uzavřelo v letech 1995 a 1996 jako s generálním dodavatelem. Obchodní společnost byla vybrána ve výběrovém řízení v roce 1994. Na základě zmíněných smluv byly uzavřeny dílčí obchodní smlouvy a dodatky na konkrétní dodávky (údržba a rozvoj aplikačního programového vybavení, dodávky a údržba licenčního programového vybavení, školení k programovému vybavení, dodávky technického vybavení, upgrade systému a sítě WAN). Generální dodavatel zajišťoval plnění zakázek prostřednictvím autorizovaných firem. V roce 1999 bylo uzavřeno 29 dílčích smluv a dodatků, v celkové hodnotě cca 269 mil. Kč, k datu 1. 8. 2000 bylo uvedeným způsobem uzavřeno dalších 17 dílčích smluv a dodatků, v celkové hodnotě cca 251 mil. Kč, to však již v době, kdy ÚSIS zpracoval a distribuoval nové standardy státního informačního systému ČR. Jimi byl původní standard „Postup a náležitosti vývoje a provozu informačních systémů státní správy“, který definoval pojem systémového integrátora (v předmětných rámcových smlouvách „generální dodavatel“), nahrazen „Standardem pro náležitosti životního cyklu informačního systému“, který dodavatelskou problematiku budování informačních systémů aktualizoval.

MPSV vynaložilo v roce 1999 z rozpočtových prostředků resortu na budování a rozvoj informačních a komunikačních technologií vlastního úřadu celkem 338 mil. Kč, z toho téměř 290 mil. Kč bylo vynaloženo na zabezpečení a rozvoj informačního systému státní sociální podpory.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Datové propojení jednotlivých pracovišť MŠMT v Praze nebylo řešeno efektivně a hospodárně. Připojení počítačů na pracovištích ministerstva mimo hlavní budovy v Karmelitské ulici bylo zajišťováno z hlediska výkonnostních parametrů spojení nerovnoměrně. Vedle

použití mikrovlnných pojitek (přenosová rychlost 8 Mbit/s) používalo MŠMT i modemy a připojení komutovanou linkou. MŠMT nevyužívalo kapacit FInet-MAN, resp. Gov-Bone vybudovaných MF a umožňujících mj. i hlasové spojení ústředních orgánů státní správy.

Na MŠMT bylo za účelem realizace SIP rozpracováno pět usnesení vlády formou tzv. intimátů. Jejich účelem bylo konkretizovat plnění odpovídajících úkolů realizace SIP a Koncepce budování ISVS v podmínkách MŠMT. Jednalo se zejména o plnění těchto úkolů:

- spolupráce při zabezpečování evropského projektu QUANTUM pro Českou republiku – realizace vysokorychlostní sítě TEN-155 pro vysoké školy a výzkumná pracoviště;
- spolupráce při naplňování oblasti jednotlivých rámcově navržených výukových modulů včetně zohlednění Internetu jako nástroje vzdělávání;
- rozpracování Koncepce SIP ve vzdělávání do harmonogramů pro roky 2001 až 2003;
- promítnutí nákladů na realizaci Koncepce SIP ve vzdělávání do rozpočtů příslušných rozpočtových kapitol formou závazných ukazatelů státního rozpočtu v letech 2001 až 2003;
- spolupráce na aktualizaci Katalogu prací (zavedení funkce koordinátora pro informační a komunikační technologie v oblasti školství a systémového knihovníka-konzultanta informačních a komunikačních technologií v oblasti knihovnictví);
- přípravy novely školského zákona – kodifikace postavení školních knihoven a informačních center;
- realizace vzdělávacích programů EDU;
- realizace programu „internetizace“ škol.

V rámci realizace SIP MŠMT neuzavřelo žádnou smlouvu. Byly zpracovány pouze prvotní projektové dokumenty, které jsou součástí programu „Informační gramotnost“, definovaného v Koncepci SIP ve vzdělávání. Rozpočtové výdaje nebyly sledovány v dalším analytickém členění položek rozpočtové skladby evidujícím samostatně náklady v oblasti SIP, a to s odůvodněním, že SIP není závazným ukazatelem státního rozpočtu. Z toho důvodu MŠMT nevedlo ani podrobnější analytické členění položek rozpočtové skladby a účetnictví umožňující samostatnou evidenci nákladů na realizaci SIP v oblasti nákupu knih a dalšího vzdělávání pracovníků.

Plnění úkolů SIP a Koncepce budování ISVS nebylo ze strany MŠMT vždy dostatečné. Například:

- úkol „Vypracování návrhu metodiky pro doporučený postup obcí a jejich případné finanční zabezpečení při vytváření podmínek obcí pro realizaci informačních a komunikačních technologií ve školách a knihovnách“ nezačalo k datu ukončení kontroly řešit;
- úkolů „Naplnění oblasti jednotlivých rámcově navržených výukových modulů ve spolupráci s příslušnými vzdělávacími institucemi“ a „Zohlednění Internetu jako nástroje vzdělávání“ se účastnilo pouze formou zástupce v Radě a v Odborné pracovní skupině Rady, další aktivity nevyvíjelo;

- k plnění úkolů „Promítnutí nákladů na realizaci Koncepce SIP ve vzdělávání ve formě závazných ukazatelů do rozpočtu příslušných rozpočtových kapitol v letech 2001 až 2003“ a „Úprava Přílohy č. 1 nařízení vlády č. 251/1992 Sb., Katalog prací“ nepředložilo kontrolujícím NKÚ žádné konkrétní doklady, popř. podklady;
- k úkolům týkajícím se postavení školních knihovnických a informačních center v novele školského zákona, zavedení zákonné povinnosti sběru a zveřejňování statistických dat o dostupnosti informačních a komunikačních technologií ve vzdělávání, zakotvení cílené podpory vzdělávání k informační gramotnosti v daňových zákonech a dalším úkolům, jejichž termín plnění byl Koncepcí SIP ve vzdělávání stanoven jako průběžný, definovalo nový termín plnění do konce roku 2001. O plnění uvedených úkolů nepředložilo kontrolujícím NKÚ žádné konkrétní doklady.

MŠMT nesplnilo v roce 2000 termíny týkající se rozpracování Koncepce SIP ve vzdělávání. Z tohoto důvodu ani nepožádalo k datu ukončení kontroly o uvolnění účelově vázaných finančních prostředků ve výši 8 mil. Kč, které byly v roce 2000 určeny v kapitole Všeobecná pokladní správa na realizaci Koncepce SIP ve vzdělávání. MŠMT k datu ukončení kontroly nezřídilo a neustavilo koordináční centrum.

MŠMT nepostupovalo při nákupech a dalším využití softwaru vždy hospodárně a v několika případech pořídko majetek, který nemohl být na stávajících počítačích používán. Například:

- pořídilo tzv. krabicový software v ceně cca 140 tis. Kč, který nebylo možné instalovat na používané počítače z důvodu, že jejich typ či výkonnostní parametry neodpovídaly požadavkům na instalaci a provoz nakoupených programů. Ty jsou uváděny do řádného provozu na nově zakoupených počítačích, vesměs však již v době, kdy aktuální cena těchto programů je nižší, než byla v době jejich nákupu;
- zakoupilo 15 kusů tiskáren GDI OKIPAGE 6W, v ceně celkem cca 120 tis. Kč, k jejichž bezproblémovému provozu bylo nutné nainstalovat do počítačů ovládač, příslušné počítače však neměly dostatečnou kapacitu paměti, popř. nesplňovaly další podmínky takových instalací.

Celkové výdaje MŠMT ze státního rozpočtu v roce 1999 na zabezpečení informačních a komunikačních technologií pro potřebu tohoto ústředního orgánu byly 12,8 mil. Kč.

Ministerstvo kultury

Stěžejními úkoly MK při realizaci SIP byly zejména:

- spolupráce při zpracování návrhu projektů pro zpřístupnění veřejných informací ze základních registrů a dalších ISVS veřejnosti pomocí Internetu;
- příprava zákona o veřejných knihovnických a informačních službách, transformace knihoven do veřejnoprávních institucí;

- spolupráce při zpracování návrhu metodiky pro doporučený postup obcí a jejich případné finanční zabezpečení při vytváření podmínek obcí pro realizaci informačních a komunikačních technologií ve školách a knihovnách;
- zabezpečení a realizace programu „Veřejné informační služby knihoven“.

Na MK neexistovala celoplošná počítačová síť. Vzhledem k ukončení pronájmu k 31. 1. 2001 nebylo dočasné pracoviště datově propojeno s centrální budovou. V centrální budově ministerstva byly na Internet připojeny všechny pracovní stanice. Informační systém ministerstva zabezpečovalo oddělení informatiky, správa sítě byla zajištěna smluvně. MK nemělo vytvořenu resortní strategii a koncepci výstavby informačních a komunikačních technologií a nemělo zpracovánu koncepci dalšího vzdělávání pracovníků v této oblasti.

Koncepce budování ISVS definuje veřejné knihovny jako přístupová místa k veřejným údajům produkovaným veřejnou správou. MK bylo do konce roku 1999 gestorem dotačního programu „Regionální informační služby knihoven“, v jehož rámci zajišťovalo účelové dotace projektům „internetizace“ veřejných knihoven přihlášených a přijatých do programu „Regionální informační služby knihoven“. K tomu získávalo účelově vázané finanční prostředky z rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa, které následně k tomu zřízená komise rozdělovala přijatým projektům. V roce 1999 bylo přihlášeno 297 projektů v celkové výši cca 82 mil. Kč, vybráno bylo 189 projektů, na jejichž realizaci bylo rozděleno téměř 31 mil. Kč. V souladu s Koncepcí budování ISVS inicioval ÚSIS v roce 2000 rozšíření programu „Regionální informační služby knihoven“ na program „Veřejné informační služby knihoven“. Program „Veřejné informační služby knihoven“ je zaměřen na projekty, v nichž je řešena reálná nabídka tzv. asistovaných služeb, tedy zprístupnění veřejných informačních služeb tam, kde nejsou standardní podmínky pro využívání Internetu. Úkoly realizace programu „Veřejné informační služby knihoven“ nebyly k datu ukončení kontroly plněny. Účelově vázané finanční prostředky na realizaci tohoto programu v roce 2000 ve výši 30 mil. Kč byly z kapitoly Všeobecná pokladní správa převedeny do rozpočtové kapitoly MK v září 2000, program nebyl zahájen v plánovaném rozsahu a přístup k datům v registrech nebyl zajištěn.

Návrh zákona o veřejných knihovnických a informačních službách MK předložilo v srpnu 2000 k projednání ve vládě. Zároveň navrhlo posunutí předpokládaného termínu přijetí zákona cca o jeden rok na leden 2002.

III. Vyhodnocení

Na návrh vlády ČR byl koncem roku 1996 schválen zákon, na základě kterého vznikl ústřední orgán státní správy s celostátní působností ve věcech státního informačního systému – ÚSIS. Na tento úřad přešla působ-

nost Ministerstva hospodářství v této oblasti a úřad měl mít rozhodující roli při prosazování koncepce státního informačního systému, včetně zabezpečení jednotné informační politiky ve státní správě. Očekávání ÚSIS neaplnil, a to zčásti i proto, že vymezení jeho práv a povinností nebylo upraveno zvláštním zákonem, a úřad tak neměl potřebnou pravomoc k prosazování a koordinaci jednotné politiky při budování informačních systémů státu. Ani jednotlivé úkoly, které mu byly následně ukládány vládou, však ÚSIS neplnil vždy dostatečně.

V roce 1998 vláda ustavila svůj poradní orgán Radu vlády ČR pro státní informační politiku. Pověřila ji především sledováním, vyhodnocováním a koordinováním prací při realizaci SIP a zároveň ji zmocnila k projednávání a předkládání návrhů strategických dokumentů a koncepčních záměrů. ÚSIS plnil podle statutu Rady funkci jejího sekretariátu.

Realizace SIP byla založena na více než 300 úkolech, postupně ukládaných vládou. Plnění těchto úkolů, jak v rámci jednotlivých resortů, tak i úkolů nadresortních, nebylo dostatečně koordinováno. Sjednocující roli v tomto směru nesehrál ani ÚSIS, ani Rada. Za této situace jednotlivá ministerstva řešila úkoly související se zaváděním projektů SIP samostatně, bez potřebné spolupráce a koordinace. Rada projektů byla zahájena a realizována bez projednání v Radě a bez souhlasu ÚSIS.

Zásadní pilotní projekty z oblasti ISVS nebyly úspěšně dokončeny, případně bylo jejich řešení zastaveno se zdůvodněním nedostatku finančních prostředků. Dílčí výsledky nepřinesly očekávaný efekt a nebyly zpravidla dále využity.

Svoji koordinační roli při prosazování a naplňování SIP nesehrálo ani MV vůči okresním úřadům.

Základním řídicím nástrojem k zabezpečení a prosazení potřeb při budování ISVS je vedle financování také standardizace. ÚSIS sice zpracoval v prosinci 1999 „Standardy státního informačního systému České republiky“, ty však nebyly projednány Radou, nebyly schváleny vládou a nebyla stanovena povinnost je dodržovat. ÚSIS potřebná jednání neinicioval a standardy nebyly k přímému testování ISVS používány.

Kontrolované osoby při pořizování hmotného a nehmotného majetku pro realizaci SIP nepostupovaly vždy podle zákona o zadávání veřejných zakázek; tyto zakázky byly zadávány bez vyhlášení veřejné obchodní soutěže, případně bez výzvy více zájemcům. V této souvislosti je nutné upozornit na skutečnost, že především ministerstva, která disponovala značným objemem rozpočtových prostředků určených na zabezpečení SIP a zadávala objemově významné zakázky, volila ve velkém počtu případů takový postup, že rozdělávala zakázky, popř. zadávala zakázky jednomu zájemci, s cílem uzavřít smlouvu bez vyhlášení veřejné obchodní soutěže nebo bez podání výzvy více zájemcům.